

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

MAIG DE 1988 * Nº 139

MATEU PARRINO

Entrevista al paredador llorencí que ha fet l'entrada de Sant Salvador de Felanitx.

SETMANA MUSICAL

Resum dels actes que han tengut lloc la darrera setmana del mes baix del signe de la música. Pàgines centrals.

SETMANA ECO LòGICA

Breu repàs a l'exposició, vídeos i projeccions de diapositives sobre ecologia que va organitzar Cultura.

CALABRUIX

Comentari d'en Xesc sobre la tempesta de calabruix que patírem el mes passat.

ARQUEOLOGIA

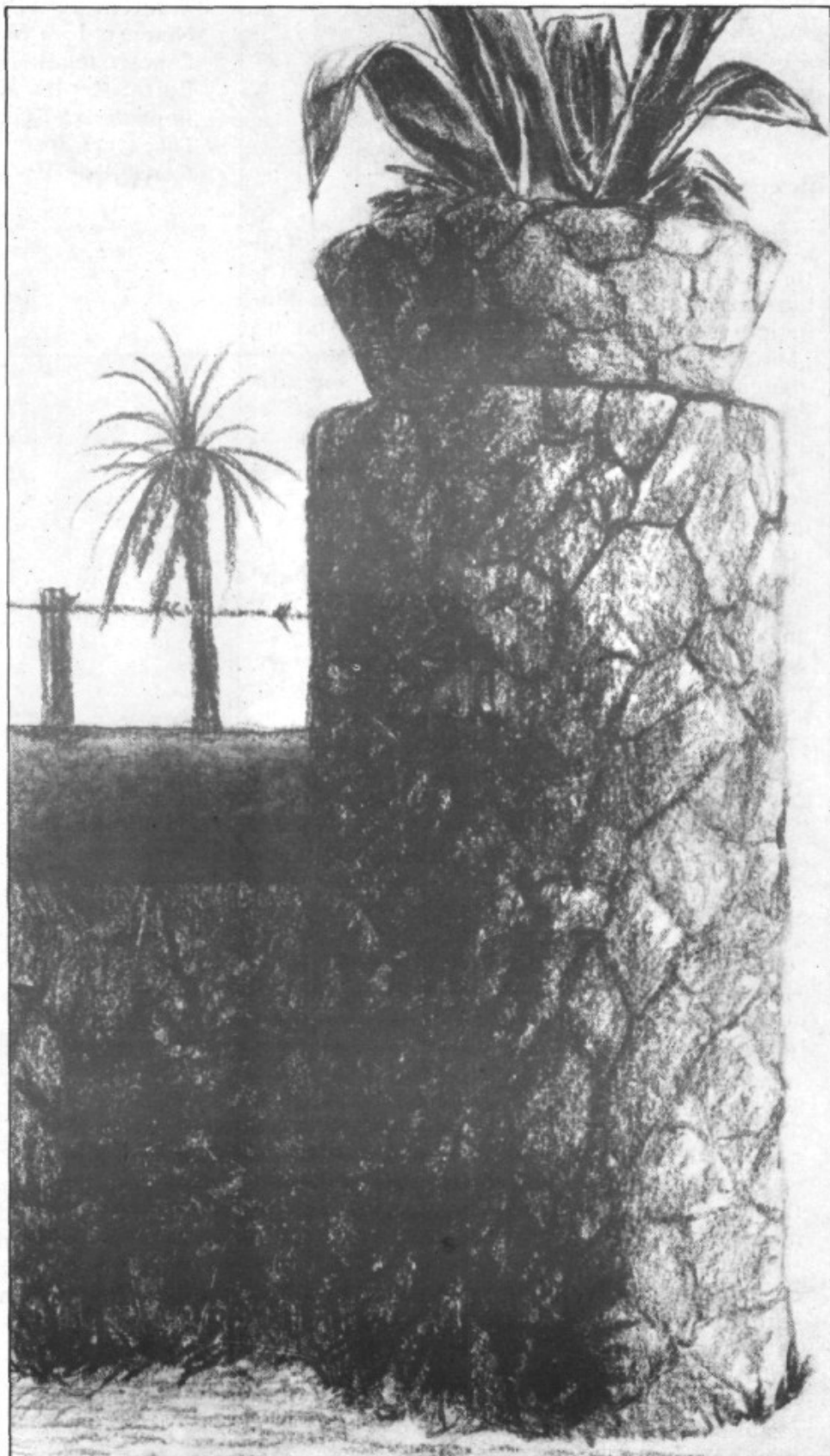
Estudi sobre els restes talaiòtics del Puig de Ses Esquerdes, poc conegut en aquests aspecte.

NA FRANCISCA RIGO

La popular telefonista llorencina. Un altre dels oficis que s'han perdut comentat p'en Guillem Pont a la darrera pàgina.

EL GRUP NOSALTRES

Carta de presentació del grup de joves llorencins que vol fer feina cultural, social i excursionista en col.laboració amb tothom.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar

Adreça: Carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Número 138. Maig de 1988

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Pont

Guillem Quina

Antònia Servera

Guillem Soler

Miquel Sureda

SETMANES MONOGRÀFIQUES

Durant el mes de maig la Comissió de Cultura de l'Ajuntament llorençí, en col·laboració amb altres entitats del poble -Escola Municipal de Música i el Grup Nosaltres- ha organitzat dues setmanes dedicades l'una a l'ecologia i l'altra a la música. És una iniciativa que considerem molt positiva, sobretot tenint en compte que vivim dins una societat industrialitzada, de màquines, de fàbriques, de tècniques... i en una civilització com aquesta és prou important que el temps d'esbargiment trobi el lloc que ocupava en l'època de la cultura grega. Res no pot ésser tan útil com el fet de situar a l'abast de tothom els mitjans necessaris per a l'elevació cultural d'un major nombre de persones, i durant aquestes setmanes s'ha fet molt, moltíssim en bastants d'aspectes.

Quant a la realització és indubtable que la setmana musical ha sortit molt millor que l'ecològica, tot i que els temes estaven ben triats i els conferenciants prou competents. El problema, tal vegada, va ésser la manca de motivació publicitària, a conseqüència de la qual la participació de públic va ésser més aviat escassa. No vol dir això que considerem que s'hagin de deixar de fer certes activitats pel fet de no ésser majoritàries, sinó que amb una bona ambientació publicitària hi hagués comparegut més gent.

Cal remarcar també que dues setmanes seguides d'activitats i ben damunt els temps d'exàmens no semblen massa adequades perquè hi pugui acudir la gent de forma massiva, ja que sabem que donant tota casta de facilitats moltes vegades també és mala de moure.

Són, aquestes, dues petites observacions que no enterboleixen en res l'èxit de les dues setmanes, sobretot la musical, a la qual han estat molts els llorençins que d'una manera o l'altra hi han participat. Esperem que tinguin una continuïtat en el futur i que cada any es vagin solucionant els defectes d'organització que inevitablement han de sortir.

COL·LABOREN

	Portada
Mateu Girart	
Josep Cortès	Crònica Informal 3
	Batec 6
	Espipellades 10
	Setmana musical 12
	Varis 15
	Tal dia com avui 20
APA	3
Simonet/Umbert	Mateu Parrino 4
Maria Galmés	Demografia 6
	Si lleu... 22
	Comptabilitat
Xesc Umbert	Calabruix 7
	El temps 17
Ramon Rosselló	Història 9
S. Sevillano	Sa Coma 11
Grup Nosaltres	Presentació 15
	Conferències 16
Alfred F. Arnau	Arqueologia 18
Jaume Galmés	Poesia 20
	Esports 23
Llorenç Artigues	En Colau 21
Guillem Pont	Sant Llorenç, ahir 24
Bel Nicolau	Distribució

TELEFONS D'INTERÉS

Ajuntament	569003
Polícia Nacional (Manacor)	550044
Guàrdia Civil (Son Servera)	567020
Joan Ramis (metge)	567020
Bombers	550080
Creu Roja (ambulància)	200102
Jutge	569046
Funerària	526053
GESA	554111
Grua	585680
Polícia Municipal (Cala Millor)	585716

És ben per demés, si no se posen un poc d'acord per fer ses coses un darrera s'altre no hi ha manera de donar abasto a tothom. Mira que en tota sa setmana no hi havia altre dia ple, però lo que és dimarts, reunió de s'APA per lo de s'escola es matins, Consell Escolar, ple i Sant Felip! A s'APA i an es Consell Escolar no hi podia faltar, perquè quan un s'apunta a una cosa lo seu és que compleixi amb ses seves obligacions, i a Ca'n Felip també em tocava arrambar-m'hi, una perquè sinó na Bel m'estiraria ses orelles sense fer festa i s'altra perquè sol fer unes greixoneres de coco d'aquelles que et fan llepar es dits. Ja vos podeu imaginar, per tant, lo que va quedar penjat: es ple.

- Idò ¿què punyetes pintes avui amb sa Crònica Informal si no hi anares?

És que no puc consentir no dir res de sa moció que presentaren es populars, es mallorquins i es cristians sobre en Mateu de Son Carrió. Ell encara no n'havien feta cap com aquesta! Em sap més greu no haver-hi estat...! Resulta que en es programa de ses festes d'es seu poble en Mateu se dirigeix an es carrioners i firma com "es vostro batle". Mare de Déu quina una que en va haver feta! ¿On s'ha vist mai que un carrioner que sols no és es segon batle vulgui prendre es papers an es primer ciutadà de la vila? ¿I on anirem a parar? Si en Guerra ha volgut passar davant amb un Mystère, ara en Mateu -que també és del PSOE- ha volgut pujar a un Jumbo per prendre-mos sa cadira! Ca, barret, i això no se pot consentir de cap manera! Batle? Ni batle, ni President, ni Delegat ni res! Per avall i que li prenguin tots es càrrecs i així n'aprendrà!

- Requaranta llamps, quina endemesa! ¿I ara que s'ha fet es defensor de s'imatge d'en Tomeu Carbó?

No, en Falera lo que vol és que "cada palo aguante su vela" i que "se tomen las medidas oportunas para la buena marcha del municipio", que d'aquesta manera a l'instant tothom mos haurá perdut es respecte i s'Ajuntament pareixerà un barco sense patró.

- Es centre-esquerrans devien estar ben retgirats amb aquesta calabruixada...

Pensa-t'ho! Ben contents estan ells si s'oposició només perd es temps i ses energies comprovant ses firmes d'es programes de festes. Mentres segueixin així no crec que els llevin sa son.

Josep Cortès

El dia 10 de maig, com cada segon dimarts de mes, celebrarem la reunió ordinària de la Junta Directiva de l'APA per tractar els temes que segueixen:

Referèndum.- El dia 3 del mateix mes el Consell Escolar del centre va acordar que el referèndum per a la proposta de canvi d'horari tengués lloc el dia 26 de maig, de 7 a 10 del capvespre. Com que la taula estarà formada per un representant dels mestres, un dels pares i un dels alumnes, calia que la Junta n'elegís un. Després de parlar-ne una estona considerarem que el més indicat era el president, en Guillem Soler i de substituta la vice-presidenta, n'Aina Simonet.

El dimarts abans, un poc antes de començar el Consell Escolar, l'APA havia organitzat una reunió per parlar del canvi d'horari, a la qual hi assistiren el director del centre i un representant del Ministeri.

Per poder esser aprovat aquest canvi i passar a jornada intensiva haurà de comptar amb el recolzament com a mínim d'un 70% del cens de famílies, és a dir, entre 130 i 140 vots favorables.

Dins un altre ordre de coses el director, a preguntes d'alguns representants de l'APA, va informar que fins al dia d'avui hi ha hagut 75 casos d'hepatitis i que actualment hi ha 40 alumnes de baixa.

Festival.- El festival per a recaptar fons per al viatge d'estudis de l'any que ve -enguany no n'han fet- serà el dia 16 de juny a la Sala Rigal.

El dia 19 de juny, si no hi ha res de nou, farem l'excursió trimestral de pares, mestres i alumnes. A una propera reunió ja es decidirà on ha d'esser.

Per dur a terme una xerrada acompanyada d'un vídeo, l'Ajuntament ens ha demanat el nostre equip i l'hi hem deixat. Hem considerat que, per aquesta vegada, no li faríem omplir la paperassa que ens va fer omplir a noltres quan li demanàrem la subvenció, la qual, per cert, encara no ens ha arribat.

Som aquesta vegada a 510 metres d'altitud, a un santuari que data del segle XIV i que està situat a 6 qmts. de Felanitx. Evidentment es tracta de Sant Salvador. I més que la feina que es fa allà dalt ens interessa el que s'ha fet abaix, que segur que més d'un s'hi ha aturat a admirar-ho: són aquelles dues parets acabades en columna que fan d'entrada al santuari. Just falta que us diguem que són fetes d'un llorencí: en Mateu Sales "Parrino", de 62 anys, ajudat pel "frare Francesc", un ermità també llorencí que li feia de manobre. I per si les mans no bastaven les pedres també són de Sant Llorenç. Els terrenys han estat cedits per un manacorí i en tot moment s'ha comptat amb la col·laboració de l'ajuntament felanitxer.

Una paret, que sempre ha servit per dividir el que és d'un del que és de l'altre, en aquest cas haurà fet tot el contrari: unir tots els pobles que hi han col·laborat. Anem a xerrar, doncs, amb la gent que ha fet l'obra:

-Començarem demanant an en Mateu si és aquesta s'única obra grossa per a fer planta que ha fet.

-No, jo paret n'he feta molts d'anys, ara que d'aquestes senyorials com ses de Felanitx crec que només n'he fetes dues o tres més, una per ses coves d'es Port de Manacor, una altra per sa Costa d'es Pins i una altra p'es Port Verd. P'entura n'hi ha més, però ara no me vénen an es cap.

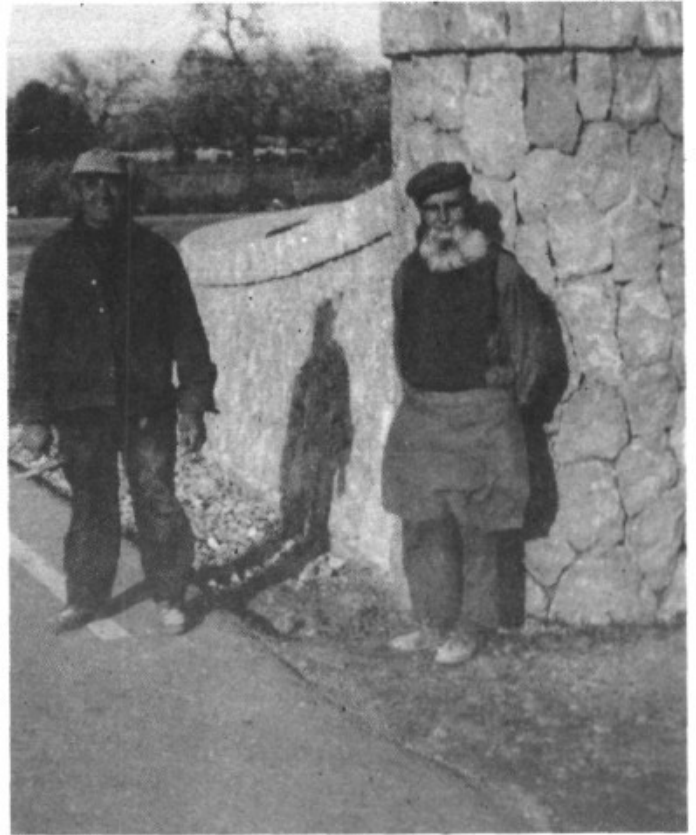
-I sa que vos ha quedat millor?

-De ses meves parets encara no n'he vista cap de tomada i a totes ses que faig em donen s'enhorabona. Ara que sa darrera, sa de Felanitx i sa de ses coves són ses que han quedat més plantoses, trob jo. Encara que de cap de ses altres m'han donat cap queixa mai, al contrari, a totes les m'han alabades per una cosa o s'altra.

-¿Quina és sa tècnica, per dir-ho de qualque manera, que utilitzau per fer ses parets?

-No se fa amb tècnica tot això. És qüestió de veure quina pedra va bé a cada lloc i de fer una paret que tengui ses pedres amb sa punta cap avall, que se diu paret de gra d'ordi i és de ses més males de fer, però tampoc no en veus cap mai p'enterra.

Ses pedres se posen d'una forma que unes amb ses altres s'estrenyen i és molt difícil que en surti cap d'es lloc. S'altra, sa de ses pedres de pla, se fa més aviat i és més fàcil, però ho té més bo de fer caure.

-I xerrant de pedres ¿han de ser d'una forma determinada i d'una casta més forta?

-Ses pedres totes van bé, totes s'aprofiten. Ara si et demanen d'un color o una manera determinada vas aquí o allà a cercar-les, però en lo general tan ses d'un lloc com ses de s'altre són igual de bones.

-¿I com va ser que vos posàreu a fer paret? ¿Amb qui n'aprenguéreu?

-Jo, això és una cosa que l'he heretada de mon pare. Vaig començar a aprendre'n an es setze anys, tot d'una que vaig poder manejar ses pedres i ses eines amb facilitat. I ho vaig tenir bo de fer, perquè an es denou anys era jo un dia amb mon pare a Sa Tafona -era es dissabte de Sant Llorenç - i mos hi posàrem en haver dinat. Jo li vaig dir:

-Mon pare, avui hauríem d'acabar prest, que hi ha festa.

-Bé, idò, mos repartirem es bocí -va dir ell-.

-Au idoi, ja podem partir!

Quan va arribar s'hörabaixa ja s'havia acabat es meu bocí i a mon pare encara li faltaven 12 o 13 passes. A partir d'aquest dia jo ja vaig anar segur.

-Sabem que a Manacor hi ha una escola per aprendre oficis així com es vostro, oficis artesanals. ¿Vós no n'ensenyau a ningú?

-Jo de s'escola aquesta de Manacor no ho sabia, però sempre va bé que comencin, ara jo m'estim més no dedicar-me a ensenyar-ho,

perquè per aquestes coses s'hi han de ficar totalment. Si només és un que n'aprengui, com ara tenc jo es meu nebot, és més fàcil perquè ve amb tu i veu lo que fas i li pots estar més al tanto, però per ensenyar això hi han de posar moltes hores.

-¿I per quina casta de gent soleu fer ses obres?

-Sa majoria de ses vegades són per senyors que volen conservar s'estil mallorquí. He fer feina p'es Cirkues, es Marchs, es Lliteres, es Ladàries, es Serveres... i per molts d'altres. A més de fer parets per particulars també he fet ses de ses coves, Sant Salvador... que són entrades a llocs importants.

-¿I si ara vos proposassin fer alguna paret p'es poble de Sant Llorenç, la faríeu?

-I un sempre està content de tenir qualque cosa feta seva en es poble. A jo, si pogués, m'agradaria.

-¿Feis sa vostra feina amb gust, idò.

-Sí, i una feina feta amb gust queda set vegades millor que si la fan sense ganes.

-Hi deu haver moltes castes de paret, eh?

-Si, i a cada lloc un fa sa que li demanen. Hi ha sa de Canadà, sa de Cabrera... Sa primera és més senyora i s'altra just és p'ets animals. N'hi pot arribar a haver moltes de diferents.

-I una paret normal, d'aquestes que veim per foravila, en quin temps la feis?

-Jo crec que, pam envant pam enrera, dec fer un metro per hora, perquè en un dia, una paret de 8 pams d'alt i 8 d'ample jo en feia 8 o 9 metros. I crec que amb tota sa que he feta hi deu haver més de 15 qmts, i això és una feina que quedarà per sempre.

Bé, idò ara que ja sabem qualque cosa més sobre aquest ofici de paredador, que ja té pocs representants però que esperam que no s'acabi, xerrarem un poc amb el frare Francesc sobre la darrera paret que han fet, i que tal vegada sigui la més monumental de totes les seves. Per tots aquells que encara no l'hagin vista hem duit algunes fotografies.

-Mos podríeu dir, frare Francesc, com va sortir sa idea de fer aquesta paret. Qui la va promocionar, dissenyar i qui hi va col.laborar?

-Això va començar fa tres o quatre anys, quan arreglaren sa carretera que va a Cala Murada i Cala d'Or. S'entrada an es santuari no quedava massa arreglada i un manacorí, propietari de ses terres de cada costat mos va dir que ell cediria amb molt de gust es

terreny necessari per fer una entrada de paret seca mallorquina. A noltros sa idea d'arreglar s'entrada mos va parèixer molt bé i començarem a cercar un paredador que fes bona feina. Arribarem an es Port i quedarem meravellats amb sa paret d'en Mateu. Es meu germà el coneixia i poc a poc vàrem conseguir que mos digués que sí.

-I vós, Mateu, ¿quin temps heu hagut de mester per fer aquesta paret amb so manobre Francesc?

-Aquesta paret l'hem feta en dos anys, però només hi anàvem a dies i qualque setmana no hi anàvem. Però així i tot no ha estat una paret fàcil.

-Quan feis una obra d'aquestes, soleu prendre voltros ses mides o vos ajuda qualcú?

-Per aquesta va venir un arquitecte felanitxer per donar-mos un poc sa idea de com l'haviem de fer, en Tófol Bennassar. Ell mos va xerrar de sa part tècnica.

-¿Heu tengut bon fer feina tots dos junts?

-Sí, mos hem duit sempre molt bé. En Mateu ha estat un homo molt considerat, molt entenent, que té ses seves idees i unes qualitats artístiques i físiques que són realment admirables.

-¿I quines ajudes d'altra gent heu tengut?

-Aquest manacorí que mos va donar es terreny que havíem de mester, s'ajuntament de Felanitx, que estava un poc indecís sobre si ajudaria o no, perquè entre canvis de batle i de regidors s'han despistat un poc, però a lo darrer han col.laborat molt en lo de ses cunetes, que dugueren molta feina. Des d'aquí volem donar ses gràcies a tots.

Aina Simonet i Rafel Umbert

LES ESPECIES PROTEGIDES

EL VELLMARI

SETMANA ECO LòGICA

Amb l'exposició sobre Cabrera com a tema central han tengut lloc a Sant Llorenç una sèrie de conferències de caire ecològic, organitzades per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament i realitzades per diversos membres del GOB i altres entitats relacionades amb la conservació de la naturalesa.

La primera d'elles, dia 10 de maig, versava sobre el Vell Marí, la foca del Mediterrani extingida ja de les Balears i de la qual encara resten exemplars a les illes gregues. Per poder-la dur a terme l'APA va haver de deixar la televisió i el vídeo a l'Ajuntament.

La segona estava basada en una sèrie de diapositives sobre l'Albufera d'Alcúdia, no fa gaire declarada Zona Protegida, i fou presentada dia 17 pel tècnic encarregat de la seva conservació.

El dijous vinent, dia 19, i davant una dotzena curta d'assistents es passà el vídeo sobre Cabrera que el doctor Rodríguez de la Fuente havia fet amb el seu peculiar estil i que serví de complement a l'exposició.

Finalment, el dia 20 en Joan Mayol, membre destacat del GOB i parlamentari pel PSM va parlar sobre "Els ocells de les Balears", dels quals n'és un bon coneixedor i en té un llibre publicat amb el mateix títol.

L'exposició, completíssima, estudia Cabrera des de tots els caires: històric, geològic, ornitològic, etc. i la compara amb la resta d'illes menors i espais naturals del Mediterrani. Ha estat muntada pel GOB i s'ha passejat per gairebé tots els racons de les Illes.

Tant l'exposició com les conferències s'han duit a terme a Ca Ses Monges i, llevat del dia del Vell Marí l'assistència de públic no ha estat tan elevada com esperaven els organitzadors, potser degut a la deficient campanya publicitària que s'ha fet.

CARAGOLS

Si el dia 1er de maig va entrar cap extern al poble sé cert que el que més li va cridar l'atenció va ésser la forta olor de caragols que se sentia.

La setmana abans el cel havia buidat tota l'aigua de l'any i les vetllades, per foravila, pareixien el passeig d'un temps primer de tanta gent que hi havia.

Demografia

NAIXAMENTS

El dia 3 de maig i a Sant Llorenç neix en Mateu David Soler Bloom, fill d'en Mateu i na Cristina. Enhorabona.

DEFUNCIONS

Na Magdalena Riera Llinàs, viuda, mor a Sant Llorenç dia 24 d'abril a l'edat de 94 anys. Al Cel sia.

A Son Carrió i dia 1er de maig mor na Miquela Verd Rosselló, viuda, a l'edat de 79 anys. Descansi en pau.

Na Catalina Ordinas Brunet, viuda, mor a Sant Llorenç dia 6 de maig a l'edat de 78 anys. Que la vegem en el Cel.

Na Maria Umbert Palmer mor dia 7 de maig a Son Carrió. Tenia 84 anys. Descansi en pau.

NOCES

En Joan Gayà Brunet i na Sebastiana Abad Segura feren l'esclafit a Sant Llorenç dia 22 d'abril.

En Pere Ramon Mas Sansó i na Maria Teresa Riera Ggayà es casaren també a Sant Llorenç dia 7 de maig.

Que tot els sigui enhorabona!

Maria Galmés

CALABRUIX

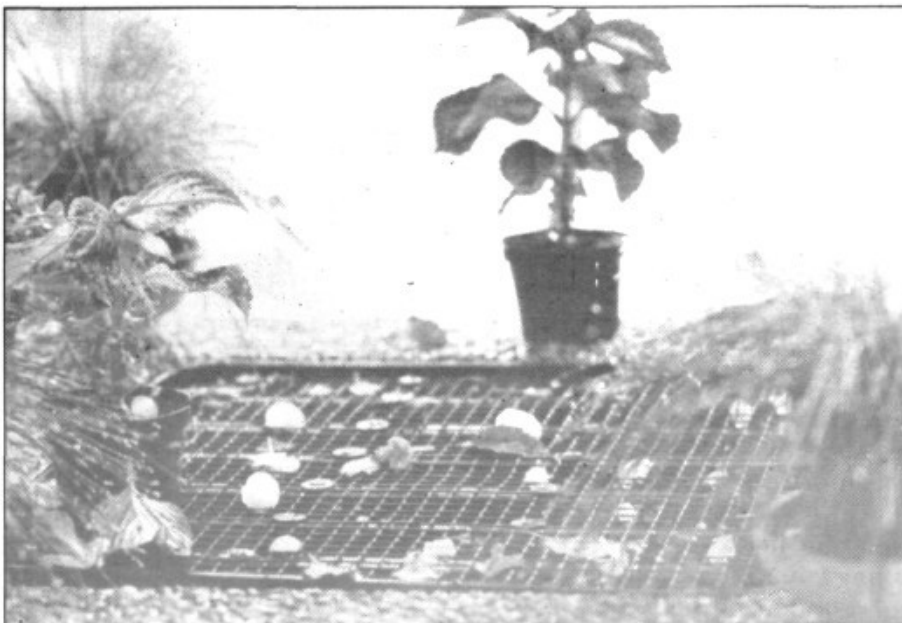
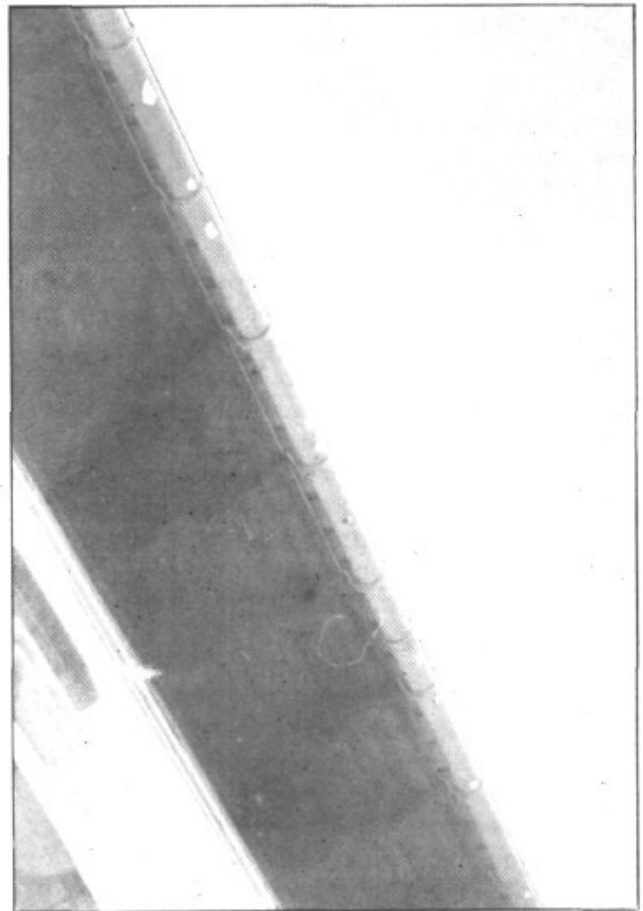
Com tots es llorencins saben, sa pedra que va caure damunt es nostro terme va ser una cosa fora mida i podria ser ben bé que no en tornàssim veure pus mai de tan grossa. Es granissos que jo vaig veure dins es poble arribaren a fer 35 mm, canats amb so peu de rei, i p'entura en caigueren de més grossos.

Quant en es mal que va fer crec que lo que més haurà molestat és haver de canviar o pedaçar ses canals de plàstic, que moltes en varen sortir afectades; també hi va haver una partida de cotxos copejats i fins i tot an es d'en Polit li va cruiar es parabrises.

I per què va passar això? Estava previst?

Aquests fenòmens són mals de calcular, sobretot sa força amb què cauran i es lloc exacte. És molt probable que aquest núvol se formàs p'es Puig Major o p'es centre de s'Illa i, a mesura que tornava gros es corrent d'altura el traslladàs en sec cap an es llevant. També és molt probable que aquest dia sa brisa o embat a sa badia d'Alcúdia vengués de sa banda de Tramuntana, a Cala Millor de Migjorn i a Artà de Llevant, la qual cosa crea una convergència de vents que el feren pujar ràpidament i donaren força a sa tempesta. Aquest dia, segons m'informaren an es Centre Meteorològic, es sondeig donava a 1500 metres d'altura 11º, a 5500 19º baix 0 i a 9300 46º baix 0 i que possiblement s'altura d'es nigul fos entre 5000 i 6000 metres.

Xesc Umbert

.../...

HORARI ESCOLAR

Un dels temes que més s'han tractat aquestes setmanes -sobretot a les famílies que tenen al.lots a l'escola llorencina- ha estat la proposta de canvi d'horari que han fet els mestres. Segons assenyala la llei, si pares i mestres hi estan d'acord el Ministeri pot autoritzar que es faci jornada intensiva -només els matins- en lloc dels matins i els capvespres, per la qual cosa s'han de complir els següents requisits:

*Que ho aprovi el Claustre de Professors, cosa que ja va succeir en el nostre cas i, si no vaig errat, per unanimitat. Cal remarcar que fou aquest l'organisme que va tenir la iniciativa de proposar-ho.

*Que ho aprovi el Consell Escolar, òrgan dirigent de l'escola i en el qual hi estan representats pares, mestres, alumnes i l'Ajuntament. Aquest requisit també es va complir, si bé amb el vot en contra dels tres pares que en formen part.

*Que ho aprovi la Junta Directiva de l'APA. En aquest cas la Junta va considerar que el tema era prou important com per sol·licitar abans les indicacions de tots els membres de l'Associació. A tal fi va posposar la votació en tant no s'hagués fet el referèndum, prenent l'acord de recolzar l'opinió dels pares, fos la que fos.

*Que compti amb el recolzament com a mínim d'un 70% de les famílies que tenen al.lots a l'escola, és a dir, que si a Sant Llorenç hi ha 200 famílies n'hi hagi un mínim de 140 que votin a favor de la jornada intensiva.

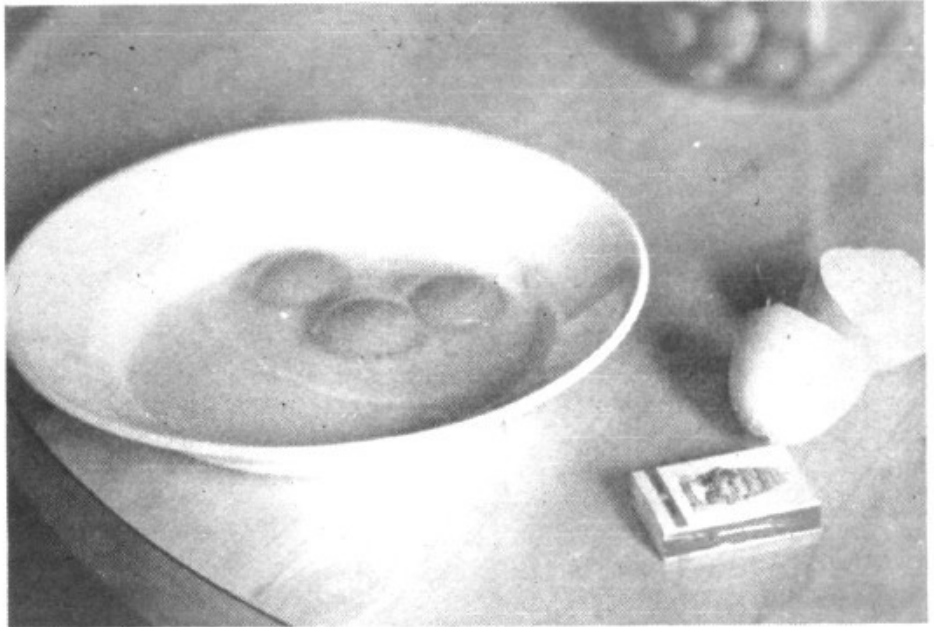
El referèndum va tenir lloc el dia 26 de maig i la taula estava formada per un pare elegit per la Junta, un mestre elegit pel Claustre i un alumne de 8è elegit pels propis alumnes. Acudiren a votar els representants de 133 famílies i es va donar el següent resultat:

15 vots a favor de la jornada intensiva

118 vots a favor de l'horari actual

És evident, per tant, que només va recolzar la proposta un 7'5% dels pares, percentatge clarament insuficient per procedir a la seva aplicació.

De totes maneres cal reconèixer que la vaga dels mestres pot haver influït negativament damunt alguns pares a l'hora de recolzar la

proposta, i que si s'hagués plantejat el tema només per al Cicle Superior potser el resultat hagués estat diferent, puix els problemes dels al.lots de 4 o 5 anys no s'assemblen als de 13 o 14.

TRES VERMELLS

Si el qui es pensa que ha fet un ou de dos vermells se'n va més content que un pasco, ara imaginau-vos com es deu sentir la gallina de na Maria Corneta, la dona d'en Mateu Ventura, que va pondre el que veis a la fotografia, amb tres vermells així de grossos.

Es veu que no li deu plànyer el blat de moro!

CIRC

El dia 22 del mes passat el mundialment famós Circ del Japó -almanco això deia la propaganda, encara que no ho semblassin, japonesos- va instal·lar una carpa devora ca'n Treufoc i va fer tres actuacions per als al.lots llorencins.

Hi havia trapezistes, pallassos, faquirs i nanets i, segons m'ha assegurat el meu al.lot, no ho feren del tot malament.

Josep Cortès

NOTICIARI SEXUAL (V)

per Ramon Rosselló

1390.- Es recapta a Mallorca l'impost anomenat monedatge o morabetí. S'ha conservat el quadern corresponent a la parròquia de Sant Miquel de Ciutat, on hi veim la llista de tots els habitants, entre els quals hi ha algunes "fembres públiques": Na Major, Na Caterina, La Mongeta, Na Catoy. "Aquestes III fembres públiques no pagaren com sien estrangeres e no han estat X anys en la terra". A una altra illeta hi ha aquestes altres: Na Marquesa, Na Guillemona, N'Antonina; tampoc no pagaren per la mateixa sobredita raó. (ARV Mestre Racional 9584 f. 54v)

1404.- El lloctinent del Batle general de València comunica al guarda de mar del Grau que deixi recollir en la barca de Francesc Sa Grassa, per anar a Mallorca, la dona Na Maria "fembra pública". (ARV Batlia, Coses vedades de mar nº 243 f. 719v)

1592, octubre.- El Gran i General Consell concedeix 50 lliures a la casa on s'instrueix i encamina les dones errades, anomenada Casa de Pietat. (ARM AGC 45 f. 195, 202v, 223)

1599, 24 març.- Des del Bisbat es mana al Rd. doctor Binimelis, prevere, no gosi entrar a certa casa "a circa de unes sites" (ADM Homagiorum 3 s.f.)

1599.- Ramon Doms, capità general dels tirrems del Principat de Catalunya, signa la sentència contra Antoni de la Calche i Josep Andreu, remers, delats i inculpats de crim nefando de sodomia. Dit Antoni és condemnat a mort i cremat; dit Josep per tal com és menor de 20 anys és condemnat a remar perpètuament al servici reial de les galeres. Fou publicada la sentència dia 21 de febrer de 1611. (Biblioteca de Catalunya Ms. 214 nº 13 f. 22)

-Carlos Garain, suís, soldat del batalló del Regiment Suís de Betschart, mort al castell de Sant Felip de Maó el 27 de desembre de 1781: "habiéndose sacado el cadáver de la cama repararon los enfermos ser una muger de lo qual dieron parte, y se dispuso fuese visurada con formalidad por los facultativos quienes reconocieron y declararon ser virgen intacta". Era fill de Pere Garain i Carlota Willie, fadrina de 17 anys. Es va presentar al reclutament "vestido de hombre"; a la revisió "aparentó una indisposición". "Pero su virginidad testifica que no contribuyeron para ello motivos lascivos, ni intentos carnales", si nó amor a la Patria. (Imprès: "Suceso acaecido en el sitio del castillo de San Phe-

lipé de Menorca a 27 de diciembre de 1781". Barcelona 1782)

NOTES HISTÒRIQUES

1588, 13 agost. El lloctinent general del Regne escriu al Batle de Manacor dient que Miquel Lluís de Togores ha exposat que Gabriel Vadell, arrendador de la possessió dita La Real li deu 100 quarteres de blat de llavor i certa suma de diners. Ha sabut, dit senyor, que l'arrendador se'n vol anar sense pagar ni donar fermances. (ARM LC 355 f. 118v)

1590, 18 maig.- El lloctinent general escriu al batle de Manacor dient que Rafel Ballester es queixa de les persones que entren dins la seva possessió dita Son Llull i fan lleunya. (ARM LC 358 f. 67v)

1593.- El Rei concedeix franquesa de no pagar delme durant 15 anys a aquells que plantaran noves vinyes a Mallorca. Per gaudir del privilegi, Miquel Ginard de Sant Llorenç denuncià davant el procurador reial de l'illa haver plantat un quartó de vinya. Joan Badia denuncià mitja quarterada. Antoni Badia un quartó. (ARM RP 2681 f. 81 i 82)

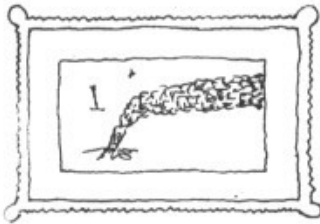
1598.- Nova franquesa reial, també durant 15 anys, per les noves plantacions de vinyes. Joan melis de Sant Llorenç denuncià haver plantat mitja quarterada. Mateu Melis un quartó, i Bartomeu Grimalt una quarterada. (ARM RP 2682 f. 68v-69)

MALLORCA I MONTSERRAT

Dia 12 d'octubre de 1591, els frares del convent de Llorito exposaven al rei que, essent pobres, el Bisbe de Mallorca els ha donat llicència per captar almoines per l'illa, però no troben seglars que vulguin esser baciners si no és fruit de certes exempcions i privilegis que tenen els baciners de Montserrat. (ACA reg. 4373 f. 59v)

Valentí ses Torres, en el seu testament fet el mes d'octubre de 1268, deixà 5 sous a Santa Maria de Montserrat.

1563, 14 juliol.- Des del Bisbat de Mallorca es concedeix llicència per captar almoines pel substent dels monjos de Montserrat. Dia 26 es concedí altra llicència per al monestir. (ADM Provisions s.f.)

¿I que no sabíeu que ara a s'Ajuntament li ha pegat per sa vena artística i vol comprar un quadro an en Gorrió? Idò sí!
Jo, si fos d'ells, el posaria en es cel ras d'es saló d'actes, i així si es plens eren avorrits un homo s'entendria...
I que consti que me pareix molt bé, que sempre val més que comprin coses a un llorencí que promet que si s'ho han de gastar en sopars.
Lo fotut és que són capaços de fer ses dues coses!

Si donassin sa batlia an en Falera amb sos vots del PSOE ¿remugaria tant quan en Mateu Puigròs firmàs com a batle de Son Carrió?
Si donassin sa batlia an en Falera ¿faria un despatx an en Tomeu Carbó com a representant de s'oposició?
Dues respostes encertades, dos punts; mil pins a duro, mil duros; set senalles, catorze anses... Són faves comptades!
De totes maneres és normal que s'oposició remugui. ¿Què més pot fer, criatura?

1 fava

2 faves

3 faves

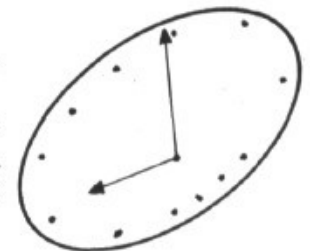
Si es cabo està tan endarrer de sebre qui són es qui fan ses balandrines p'es poble basta que qualque divendres, damunt les dotze de sa nit, faci passejar una partida de municipals p'es carrers perquè vetlin.
I si, a més de sebre-ho, també hi vol posar remei, ell ja sap com ho ha de fer, que aposta és es cabo.
Si vol, és clar.

Maldament sigui mal de creure em fa cara que en Moll té més bo que jo per dins s'Ajuntament.
I és que sinó no s'explica com a ell no li deixen cap cotxo mai davant es seus hotels i jo sempre els he de sofrir baix d'es nas. No trobau que és collonut s'assumpto?
No i això que fa una partida de mesos que digueren que volien arreglar lo d'es trànsit p'es poble, però se veu que lo de Sant Llorenç deu du més orenja que lo de Sa Coma.

¿Vos ne recordau de quan en Cañellas va posar sa primera pedra de s'Unitat Sanitària?
Idò se veu que no ha fet gaire de picapedrer perquè l'homo la va col·locar vuit passes enfora d'allà on tocava.
Tanta de sort que just en va posar una que sinó sa brigada d'en Joan Sales no donaria abasto a tomar parets!

En col·laboració amb sos de s'Atur s'Ajuntament ha contractat dos mestres, un assistent social i un psicòleg.
Si entre aquest, sa pedagoga i sa logopeda mos surt qualque al·lot dur d'enteniment serà qüestió d'agafar es verdanc i començar a donar branca arreu arreu, que amb tants de lletraferits es més beneit d'es llorencins toca sebre fer rellotges!

Maldament ho hàgiu sentit a dir, no és ver que Flor de Card hagi rebut quatre-centes mil pessetes a compte de sa subvenció que fa comptes donar-mos s'Ajuntament.
A noltros, com sempre, encara no mos han dit ase ni bèstia, almanco en sentit figurat!

I si demanàvem a un llop a veure quan tendrem ses aigos canalitzades en es poble, ¿què mos contestaria?
-Uuuuuuuuhhhh!

FORTA EMPRENYADURA A SA COMA

per Santiago Sevillano

Vull expressar des d'aquí la més enèrgica protesta i la repulsa que tant jo com -m'imagin- molts de veïnats de Sa Coma tenim per la tan apressada i dràstica decisió de prohibir el trànsit d'anada cap a Cala Millor per l'avinguda de les Savines, a l'altura de l'hotel Mediterrani. El fet de desviar-lo cap al carrer de les Dàlies, amb vivendes en teoria unifamiliars -i dic en teoria perquè la política urbanística de l'Ajuntament ha propiciat que hi hagi apartaments pertot arreu- ha causat perjudicis de tota casta als veïnats.

I no és que els veïnats no s'hagin mogut, perquè s'han arribat a recollir quaranta o cinquanta cartes demanant que aquesta mesura s'estudiàs més a fons, i fins i tot s'ha suggerit una alternativa: que la zona ajardinada de la banda dels comerços es convertís en calçada per tal de donar doble amplària al carrer, amb la possibilitat de fer una via d'anada i una altra de tornada.

Clar que, com que ara els regidors són molt progressistes (?) i cada dia ho demostren val més sacrificar la tranquil·litat dels veïnats per poder donar més qualitat i bon accés als "senyorots" del Royal Mediterraneo i una partida més.

Per cert que l'altre dia el corresponal carrioner del "7 Setmanari" em va deixar de pedra amb la seva crònica. Textualment deia en un paràgraf: "Segons rumors, la solució que pareix que donarien els reclamants seria la d'arrabassar les palmeres que adornen el carrer per eixamplar-lo". Mirau, senyor Francesc Galmés, no tracteu de manera tan frívola un tema tan seriós com aquest. ¿Us heu preocupat de demanar a cap veïnat la seva opinió? Apart dels rumors ¿heu vist cap carta original? No em toqueu els "berres", mestre Xisco, i si no sabeu de què anau, callau, que és molt millor. Nosaltres no demanam que desapareixin les palmeres, perquè és ver que "fan bo", com deis, però també les podrien semblar enmig de les dues calçades, a manera de jardineres, ¿o no?

El cert és que l'Ajuntament fa i desfa sense demanar l'opinió dels veïnats, almanco d'alguns, i, mira per on, sempre en benefici dels mateixos. El que l'Ajuntament hauria de fer, mestre Tomeu "Carbó" és demanar als ciutadans el seu parer a l'hora de prendre per un camí o per l'altre. Llàstima que no hi visquin en "Monget", en "Cupa" o vostè mateix al carrer de les Dàlies, que faríeu uns al-

tres comptes. No ho dubteu gens ni mica: els veïnats de Sa Coma no sentim la presència de l'Ajuntament p'enlloc.

Segurament en Joan Paler, el regidor d'Unió Mallorquina deu estar ben content, ja que almanco la meitat de la circulació -sobretot taxis i cotxes particulars- es desvien pel seu carrer cap a l'avinguda de les Palmeres. Supòs i esper que no haurem d'esperar a que en Joan sigui batle per arreglar aquest problema, com a un dels principals perjudicats que és!

P.D. Ja no hi pensava. ¿Quan serà la inauguració del "torrent" -o és un llac?- de les Dàlies? Perquè la veritat, els dies que plou és de veure! Els vianants han de pujar a les parets dels solars per poder passar, i quan ho aconsegueixen sempre arriben xops per mor dels esquitxos dels automòbils.

Mestre Tomeu, veniu a fer una passejadeta per aquí, veniu i farem una xerradeta. A lo millor amb un poc de bona voluntat ho arreglarem i sinó, almanco ens coneixerem, que dubt molt que sigueu gaire conegut per aquests indrets.

Continuant amb l'encertada iniciativa que l'any passat va tenir l'Escola Municipal de Música, la darrerera de maig va tenir lloc la "II Setmana de Música", amb un programa variat i que abarcava un ampli ventall d'estils per tal de contentar els públics més diversos.

Els actes tengueren lloc a l'església, llevat del dia dels blues, que justament el feren a la plaça i va haver d'acabar abans d'hora per mor de la brusca, el que evidencia que necessitam un local en condicions per poder fer activitats sense haver d'estar pendents del temps.

Els actes començaren el diumenge dia 22 amb un concert de la Banda de Música que demostrà que ara sí que es va pel bon camí, que la Banda ja no és la que era i que havíem de menester un director professional amb idees clares del que s'ha de fer per reviscolar una banda que caminava irremediament cap a la mort. Els comentaris del públic eren unànims; "No pareix la mateixa!".

Baix la batuta de Francesc Sapiña s'interpretà el següent programa:

Moises Davia	Pasdoble	M. Cebrián
El Danubio Azul	Vals	Johan Strauss
Alma de Dios	Selecció	J. Serrano
La leyenda del beso	Selecció	Soutullo/Vert
Caballeria ligera	Obertura	Von Suppe
American Patrol	Marxa	F.W.Meacham

Acabat el concert es va oferir un refresc als músics i al public assistent als locals de

la Rectoria.

El segon acte fou el més popular, com sempre que actuen els al.lots, i hi intervingueren la Coral Infantil i els alumnes de l'Escola Municipal de Música.

La Coral, que actuava per primera vegada, estava dirigida per en Josep Ros i va comptar amb el beneplàcit del públic, potser mogut més per la joventut i simpatia dels intèrprets que per la qualitat demostrada. És una benevolència justa i comprensible degut al poc temps que feia que assajaven, però que no es pot mantenir indefinidament si es vol formar una bona Coral Infantil. Cal exigir uns coneixements mínims, així com s'exigeixen per sortir amb la Banda, per jugar a futbol o per qualsevol altra activitat que pretengui sortir de l'àmbit estrictament familiar.

S'interpretaren "Signore abate", "Pujarem dalt dels cims", "El mestre", "L'orquestra", "Tres i tres i tres fan nou", "Abril, maig, juny..." i "La Balanguera", aquesta darrera dirigida per Apol.lonia Galmés, que havia recolzat amb el piano la interpretació de les altres obres.

Els alumnes de l'Escola de Música sorprengueren el públic amb una actuació més que acceptable i que fa colombrar vertaderes esperances de cara al futur de la Banda.

En Pep Canet, a la trompeta i n'Aina Lloré, al piano tocaren el "Vals de las Velas"; na Magdalena Pascual i na Sebastiana Adrover interpretaren la "Invention for two clarinets", de Noah Klaus; na

quan molta gent, enredada de fred i cansada d'esperar, ja se n'havia anat a jeure.

Consider que si s'hagués fet més propaganda pels pobles veïnats i només haguessin contractat un grup la cosa hauria sortit millor.

L'Harmonica Coixa em va agradar molt, però sols vàrem tenir ocasió d'escoltar 3 o 4 peces, perquè va caure un ruixat d'aquells tans vitencs i músics i públic vàrem haver d'aplegar a marxar forçades.

La setmana es va clausurar amb un concert conjunt de l'Orquestra Simfònica Ciutat de Palma i les corals Fra Juníper Serra, de Petra i la de Son Servera.

La primera part, dirigida per n'Agustí Aguió, va actuar l'Orquestra tota sola i va interpretar el primer moviment de la simfonia 40, de Mozart, Romeu i Julieta i l'Amor de les Tres Taronges, de Prokofieff i el 4rt moviment de la 5ª simfonia de Txaikowski.

El fet de només interpretar els fragments més populars de les obres clàssiques va afavorir que el públic s'entusiasmàs amb el concert i que el premiàs amb llargs aplaudiments, ben merescuts, d'altra banda.

A la segona part en Josep Ros va agafar la batuta i va dirigir conjuntament l'orquestra i les corals, que interpretaren alguns fragments de l'oratori El Messies, de G.F.Haendel.

Aquesta segona part, tot i esser ben interpretada per l'orquestra i les corals, consider que no va sortir tan lluida com la primera,

perquè en alguns moments la música es menjava les veus, circumstància que arribà al grau màxim en el moment en què Maria Antònia Gomila va cantar el primer sol i gairebé no se la sentia.

El concert, en conjunt, va agradar molt, i més pel fet d'esser la primera vegada que prop de 140 músics actuaven junts dins l'església. Va acabar amb un bon refresc a Ca Ses Monges que l'Ajuntament va oferir als músics i al públic assistent.

Com a nota curiosa cal esmentar que els programes estaven patrocinats per la futura oficina de Sant Llorenç de la Caixa de Balears "Sa Nostra".

El balanç de la setmana crec que es pot considerar altament positiu i som dels que pensen que s'han de posar els mitjans necessaris

perquè tenguem una continuïtat si es vol mantenir l'ambient musical que es va creant poc a poc en el poble. S'hauria d'aprofitar aquest reviscolament que s'està veient per afermar unes bases musicals que mai no havíem tingut i cal que l'Ajuntament posi tot el que estigui en el seu abast perquè sigui així.

Només em cal acabar donant l'enhorabóna a l'Escola de Música i a tots aquells que han col·laborat en l'organització d'aquesta "II Setmana Musical"

Josep Cortès

Maria Miquel, en Tomeu Mestre i na Sebastiana Adrover als clarinets juntament amb na Pilar Carretero i n'Antoni Llodrà als saxos s'atreuren amb el "Primer quintet", de Ramon Juan; n'Aina Lloré, en Tomeu Mestre, na Maria Miquel i en Pep Bauçà interpretaren el "Divertiment en Do" per a clarinets, de Haydn; finalment en Francesc Sapiña, fill del director, a la trompa i n'Apol·lònia Galmés al piano tocaren el "Concert nº 1 per a trompa" de Mozart.

Entre tots muntaren una vetlada vertaderament agradable i que demostra que poc a poc es va creant un ambient musical entre els joves llorencins.

Del concert que el cor de cambra "Ars Antiqua" va donar el dimecres no en puc opinar perquè no hi vaig poder assistir. Únicament faré constar que en formen part el director i diversos membres de la coral comarcal que s'està formant en el poble, i que va agradar molt al públic que hi va assistir.

En el programa hi havia obres de Purcell, Telemann, Beaumont, Bach, Haendel, Vivaldi, Pergolesi, Heszterhazy, Arcadelt i populars angleses.

El cor estava dirigit per Martí Sáez.

L'endemà, dijous, en Xavier Carbonell, concertista català que ha format part de nombrosos grups de cambra i entitats corals, a més d'haver donat molts de recitals en solitari, ens va oferir un concert d'orgue, cosa que fins aleshores encara no s'havia vist mai en el poble.

A tal fi es va habilitar un muntatge de vídeo amb una pantalla grossa davant l'altar major per tal que la gent pogués veure amb detall l'execució de les obres.

Del programa que va interpretar -tot de música per a orgue dels segles XVII i XVIII- gairebé la meitat de les obres eren d'anònims mallorquins i la resta de Rodríguez Coelho, Fray Cristóbal de San Jerónimo, J. Jiménez, J. Cabanilles, F. Trolli i J. Sessé.

Després del concert pujarem al cor a veure el músic per demanar-li sobre l'estat de l'orgue llorencí, i ens va dir que era un exemplar construït devers l'any 1840 i que no es trobava en gaire mal estat, encara que no feia massa bon tocar-lo. Amb pocs dobbers es podria canviar el teclat i alguns tubs i fer-li una neteja general que el deixarien a punt per a futurs concerts. Per ventura convendria que la Comissió de Cultura s'ho miràs un poc d'aprop.

El dimecres fou el dia més fluix quant a assistència de públic i quant a organització, si bé és ver que el temps tampoc no va acompanyar gens ni mica. De prest havia plogut i els organitzadors fins i tot parlaren de suspendre l'acte, però més tard es va estirar i decidiren continuar amb el programa, encara que amb un considerable retràs sobre l'horari previst: havia de començar a les 10 i eren les 11 tocadres quan s'hi varen posar. I com que havien contractat un grup teloner, l'actuació de l'Harmònica Coixa Blues Band no va començar fins a les 12,

PSOE-PREMSA FORANA

El dia 6 de maig alguns representants insulars del PSOE -entre ells en Paco Triay, en Josep Moll, en Damià Pons i en Valentí Valenciano- convidaren a sopar a les revistes que integren l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca per tal de discutir la Proposició de Llei d'Ajudes que recentment han presentat a la Mesa del Parlament.

L'Associació, que ja havia convocat dues assemblees generals per parlar-ne, va exposar i raonar les esmenes que ha fet a la Proposició de Llei i que també ha comunicat a la resta dels partits amb representació parlamentària, feina que ha resultat debades perquè posteriorment ens assabentàrem que, degut a la manca de recolzament que ha tengut, els socialistes han decidit retirar-la.

El sopar -molt mallorquí- va transcórrer amb força cordialitat i uns i altres respongueren i aclariren les qüestions que poguessin resultar confuses.

CIM-PREMSA FORANA

El dia 27 de maig el Consell Insular de Mallorca va convidar a sopar els representants de l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca per tal de presentar-los el programa d'Acció Social que fa comptes posar en marxa a l'Illa.

El programa ha estat realitzat per l'Escola Universitària de Treball Social de les Illes Balears per encàrrec del Consell Insular i ha tengut com a objectiu conèixer els principals problemes i necessitats socials més rellevants a la nostra illa i a les seves comarques.

Si algú està interessat en conèixer amb més profunditat el tema, el dilluns, dia 6 de juny na Joana Vidal Burguera, en Gabriel Amengual Coll, n'Antoni Mateu Brunet i en Pere Mascaró Fons en parlaran a la Torre de Ses Puntes de Manacor a les 8 del vespre.

**CONSELL INSULAR
DE MALLORCA**

PRESENTACIÓ DEL GRUP NOSALTRES

Nosaltres som un grup de joves llorencins, un grup de joves que ens hem juntat per moure un poc el nostre poble. Un grup independent de totes les institucions però col·laborador amb totes elles.

Nosaltres intentarem fer una sèrie d'activitats per empènyer la nostra gent.

Tenim ganes de fer coses i esperam que tots ens ajudeu en el que pogueu. Obrim el nostre grup a tota casta de suggerències, suggerències dirigides a millorar les activitats previstes i a fer-ne de noves, i demanariem la màxima col·laboració en tot el que poguem organitzar.

El que ens agradaria fer engloba tres tipus d'activitats: Cultural, Acció Social i Excursionisme.

Dins l'activitat cultural el que volem és fer una sèrie de xerrades i debats, xerrades culturals i senzilles de temps actuals i vius; xerrades que en tot el possible siguin fetes per gent del poble: tenim gent molt interessant i intel·ligent, gent que ha fet conferències a molts de llocs i molts de llorencins ignoren la seva existència. Volem promocionar aquesta gent, la nostra gent.

Socialment volem començar amb el que denominam les deixalles. Deixalles o deixes, el que les volguem dir. Això consisteix en recollir ferro, vidre, plàstic, roba, mobles vells, electrodomèstics, eines...

Caritas i la Pime han organitzat una cadena de reciclatge de materials inservibles i aquí van destinades les deixalles.

Per part de l'excursionisme organitzarem de tant en tant sortides; la primera desitjam que sigui a Cabrera i no passeu pena, ja us avisarem.

I pensau que: cada un, una gona
tots, una mar.

Facem una mar llorencina!

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

PSICOLOGIA I AJUDA

(Conferència donada per Eulàlia Gelabert el dia 5.4.88)

Motivacions per l'ajuda. Motius que ens fan ajudar els altres.

A.- Raons per ajudar apreses.

Un motiu molt important és l'espera d'una recompensa, que pot ésser material o social (la gratitud de la societat).

Hi ha unes normes establertes:

Reciprocitat. S'ajuda esperant que si arriba l'ocasió l'altre t'ajudi a tu.

Reciprocitat generalitzada.

Responsabilitat social:

Tots ens sentim un poc responsables dels defectes de la societat i aquest sentiment de culpa ens fa ajudar.

Normes personals:

Cada un tenim les nostres normes, les nostres conviccions i segons aquestes conviccions ajudarem més o manco.

Autorecompensa:

Nosaltres a vegades ajudam per sentir-nos bé amb nosaltres mateixos, per fer créixer l'autoestima de cada un de nosaltres.

Diferències de personalitat:

Hi ha gent que té més tendència a ajudar que els altres.

B.- Raons emocionals.

Angúnia personal.

Quan veim qualcú amb necessitat d'ajuda es produeix un sentiment d'angúnia que volem apagar.

Inquietud emfàtica.

Quan ens posam en el lloc de qui necessita ajuda comprenem més la seva necessitat i l'intentam ajudar.

Processos que debiliten la motivació

A.- Processos sociopsicològics

Limitació de les recompenses i normes.

No sabem si podem esperar una recompensa.

Limitació de les autorecompenses.

Pot ésser que pensem "no per ajudar seré molt més bo".

Limitació de l'angúnia personal.

Posem per exemple la televisió, ens dona constantment notícies dolentes, ara sents a dir "tants de morts en un atemptat terrorista" i moltes vegades no deixes ni de sopar. L'angúnia que ens produeix un fet dolent és menor si el sents constantment.

Limitació de l'interés emfàtic.

Realment és més bo de fer posar-te en el lloc d'un conegut que no d'un que desconeixes. L'interés emfàtic té una limitació.

B.- Restriccions situacionals.

Decidir que no hi ha necessitat. És fàcil dir "jo també tenc problemes i no puc ajudar a tothom, cadascú s'ha d'ajudar a ell mateix".

Decidir que un altre ha d'ajudar.

¿Per què l'he d'ajudar jo?

Decidir que no en sé.

Decidir que l'altre no ho mereix.

Decidir que els puc ofendre. Potser a vegades pensem que si oferim la nostra ajuda podem ofendre l'altra persona i per això no ho feim.

Grup Nosaltres

JOVENTUT I DROGA

(Conferència donada per Tomeu Català, director del Projecte Home)

Introducció.

Joventut i droga, així començàvem la nostra xerrada, emperò en Tomeu no hi va estar d'acord i va preferir parlar només de la joventut que està sotmesa a la droga.

El que volem deixar per escrit és tan sols una síntesi del que es va dir i discutir el passat dia 6 d'abril a Ca Ses Monges.

Per començar va donar tres característiques dels drogadictes: No és un llabres, no és un malalt, no és un boig.

A més va dir d'ells que són persones immadures, molt hàbils per a la mentida, concretament són "artistes de la mentida".

Adopten una tendència de victimació pròpia i a la vegada són uns covards i no saben ni volen enfrontar-se a la vida. El seu equilibri emocional s'ha trencat i van augmentant poc a poc el seu jo fins a convertir-se en móns solitaris i apartats que desconeixen els demés.

Projecte "Home"

Tot seguit va explicar una mica als assistents el què és el Projecte Home, del qual nosaltres en transcrivim l'esquema: Acollida: l'única pregunta: ¿Vols sortir de la merda? Se cerca un acompanyant.

Comunitat, ocupació, sentiments. Arribada al punt de la seva vida on s'han aturat de

El temps

ABRIL

per XESC UMBERT

	1	65%	17°	4°
	2	83%	17°	8°
	3	70%	19°	12°
	4	80%	18°	5°
	5	43%	18°	9°
	6	77%	16°	4°
	7	61%	19°	7°
	8	61%	20°	3°
	9	80%	19°	10°
	10	78%	21°	8°
	11	63%	22°	7°
	12	57%	22°	11°
	13	56%	25°	11°
	14	57%	22°	7°
	15	52%	24°	5°
	16	63%	21°	8°
	17	80%	22°	10°
	18	64%	22°	10°
	19	62%	23°	14°
	20	63%	22°	12°
	21	53%	23°	7°
	22	45%	22°	6°
	23	55%	21°	8°
	24	63%	22°	6°
	25	70%	22°	6°
	26	90%	17°	9°
	27	88%	16°	9°
	28	56%	20°	10°
	29	47%	21°	5°
	30	63%	22°	8°
	31	51°	5 litres	

creixer. intentar trobar-hi remei.

Reinserció. Entrar de bell nou a la societat i enfrontar-se als problemes que duu.

Quina ha d'esser l'actuació dels familiars i amics davant una situació de drogadicció?

Evitar el secretisme i la compassió. Fer-li veure la seva responsabilitat com a individu, com a persona, envoltat d'altres persones que en definitiva són com ell.

I així s'acabava la xerrada. Qui sap si qualque dia en Tomeu Català acabarà la feina... (Ell així ho desitjava) I ara que tothom en cerca!

Aquestes conferències han estat organitzades pel grup Nosaltres i patrocinades per l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar mitjançant la Comissió de Cultura.

LO MAS BELLO ES RESISTIR

Esta es la gama GROSFILLEX Boutique.

Muebles bellos, atractivos. Pero su mayor belleza es su resistencia.

Los muebles de jardín GROSFILLEX son sólidos, inalterables al sol y al agua. resistentes al paso del tiempo.

Muebles de jardín GROSFILLEX.

Lo más bello es resistir.

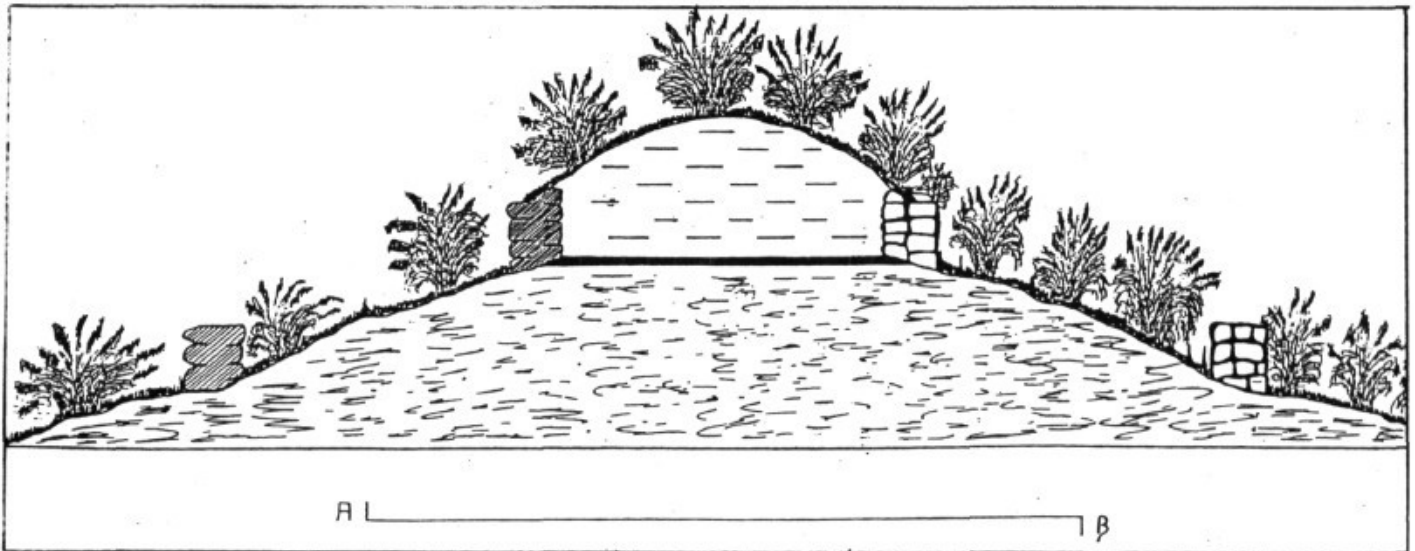
Grosfillex

MUEBLES DE JARDIN

J. OBRADOR
tolder d'Artà

DISTRIBUÏDOR OFICIAL

T. 562366

PUIG DE SES ESQUERDES

M.G.I.M. 21-6-9
I.M.P.P. - S.R.
04-IN-PF
INV-8

Situació.- Al nord-est de la possessió nomenada s'Esteparó i damunt un pujol de 340 metres que es coneix amb el nom de Puig de Ses Esquerdes, es troba assentat un monument. Està situat a un marge d'un ametlerar que, pel fet de trobar-se tan amunt, crida molt l'atenció i fa pensar en la gran feina que degué costar el treure la garriga per després sembrar-hi.

Accés.- L'accés no presenta cap dificultat grossa, no esser l'haver de travessar una important extensió de terrenys agrícoles, alternant amb zones més elevades de garriga i pinar. La dificultat més grossa es troba una vegada arribats al capdamunt per localitzar el jaciment, degut a que tota la zona es troba ocupada per una sèrie de roques i pedres de gran tamany, molt similars a les del monument.

Descripció.- Es tracta d'un pujol fortificat, coronat per una construcció de planta circular de nou metres de diàmetre mig, sense comptar els paraments.

L'aparell dels murs està format per blocs de tamany mitjà i de forma irregular. Conglomerats abundants al lloc i la naturalesa del material emprat a la construcció fan gairebé impossible la disposició dels

blocs en filades paral·leles, característica, d'altra banda, molt comuna a tots els monuments ubicats a la Serra de Mallorca.

Els murs tenen una amplària aproximada d'un metre i mig i estan constituïts per un doble parament i un replà de terra i pedres més petites.

L'entrada a la cambra es feia a través d'un portal que avui en dia només conserva l'arrancada de les jambes i, a la part dreta, un bloc i a l'esquerra dos. Això fa pensar que el passadís d'accés a la cambra estava cobert per tres blocs de gran tamany.

Com hem dit abans, la zona d'entrada està gairebé destruïda i plena de pedres, cosa que dificulta molt el poder completar l'estudi. Aquesta zona està assenyalada a la planimetria amb la lletra "D".

La cambra es troba totalment plena de terra i pedres de diversos tamany, i la cara que mira al nord-est ha estat excavada de forma clandestina, espatllant i destrossant tot el cú-

mul d'aquesta part. És ben hora de que es posi remei a aquest tipus de barbarisme.

La forma de la cambra és circular, i el sòtil, segons ens sembla, estava format per blocs de tamany regular, terra i troncs d'alzines, emprant la mateixa tècnica que avui trobam a les cabanes de roter.

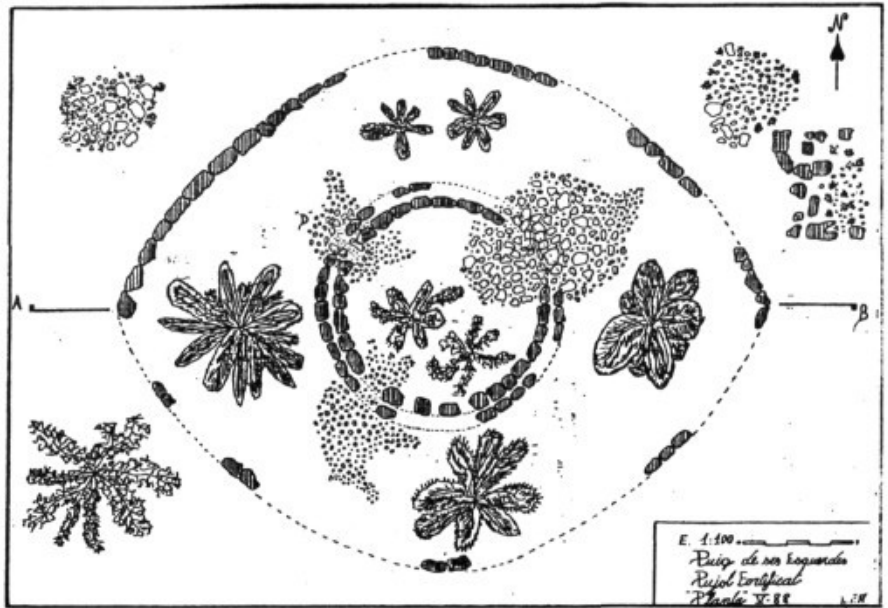
Bordejant el pujol es troba un mur de forma aproximadament circular i de característiques similars a l'aparell de la construcció superior, però més simple i sense el doble parament del talaiot. Aquest mur ha desaparegut a molts de trams, però als llocs on encara es conserva es poden veure una o dues fileres.

L'amplària del mur és d'un metre i l'altària d'1'5 a 2 metres. La distància del talaiot a la murada és de 8'5 metres a la part més ampla i a l'estreta de 5 a 6'5 metres.

El conjunt del pujol fortificat fa unes mides de 30 metres a la part més ampla i de 24 a l'estreta. El cúmul del talaiot té una altària aproximada de 2 a 4 metres.

Com a nota curiosa cal dir que a la part del llevant del monument, a uns 4 o 5 metres de la murada hi trobam un conjunt de restes prehistòrics que degut al seu mal estat fa gairebé impossible la seva catalogació. Dins el mateix conjunt hi localitzam un cisternot amb els seus recollidors d'aigua, excavats damunt la rocà (assenyalada a la planimetria amb la lletra "C") i que ens pareix que avui en dia encara s'empra.

Les mides d'aquest cisternot són: 1'5 m.

de profunditat per 50 cm d'amplària.

Ens tornam trobar davant un cas típic de pujol fortificat que podem incloure, segons Mascaró Passariu, en el grup IV amb les característiques que segueixen:

"Talaiot o altra construcció al capdamunt d'un pujol i voltat d'una murada".

Un conjunt similar a aquest seria el del Pa de Nadal de Calicant, publicat a Flor de Card el mes de març, i com ja vàrem apuntar llavors, aquí tornarem repetir el mateix: creim que la murada tenia dues funcions: defensiva i per a guardar-hi el bestiar.

Aquesta murada constitueix una mena de plataforma on s'assenta majestuosament el talaiot, que corona el capdamunt. Dins aquesta suposada plataforma només va ésser possible fer una petita troballa de trossos de test molt rodats i fragmentats de ceràmica indígena. Però ens han contat que quan fragmentaren el cúmul del talaiot exposaren unes monedes que sembla que podien ésser romanes.

També cal dir que aquest monument és inèdit, exactament el 4rt d'ençà que hem començat aquest treball de catalogació i registre del patrimoni artístic arqueològic del terme.

El meu agraïment a Pere Mas que ens va comunicar que damunt aquest puig ell havia vist "pedres molt sospitoses"; i també a Ignasi Humbert, que ens hi va acompanyar.

Alfred F. Arnau

Fotografies: Tomeu Vaquer

POEMA ESFILAGARSAT

Fades
Papallones
Pegassos
Nimfes
Sirenes
Unicornis
Elfs
Gnoms
Heroïnes

Palau amb cortinatges de setí
Llacs d'aigües argentades
Flames que no cremen i amaren el déu insigne

Núvols de seda
Núvols de llinis blancs
Núvols de Serafins
Núvols

Són tants els somnis que no caben dins un poema

Restes tu
Personificat
Gronxant-te de la branca més forta d'un arbre altiu
Amagat dins la policromada frondositat de la selva
Oscil·les entre dos mars
Dubtes en el moment de triar l'esclau de les teves mans
Tu
Però
No dormires aquella nit
En què la lluna plena s'empassà els estels
I la selva s'omplí tota de gemecs
Plors i càntics desconeguts

A HIERONYMUS

Somriures, gestos, roses de la sensualitat.
Frec de llavis. Nimfes banyant-se dins el llac,
nimfes blanques i negres,
nimfes amb les pomes de les Hespèrides sobre el cap,
nimfes amb blanques cigonyes sobre el cap,
nimfes posseïdes dins aigües diàfanes.
Amants surten d'un ou, amants insegurs que dansen,
amants frívols, amants tancats dins petxines,
amants negres, amants blancs.
El solitari, assegut al dors del pit-roig
-un pit-roig immens- medita taciturn.
Més amunt, genets muntant cérvols,
genets muntant cavalls blancs,
genets muntant grans aus.
Sirenes i escamots de faunes grises
folguen dins el riu. Un tauró, un dofí:
algú demana clemència.
Cossos nus, blanquinosos, innocus.
Animals heràldics, mitològics. Raim blau,
vermell de cireres angoixant!
És l'alquímia de la bellesa per la bellesa,
on llanguixen els pits encara donzellívols.

Jaume Galmés

Tal dia com avui

ARA FA 15 ANYS

* Que Flor de Card va demanar públicament que es canviàs el nom del poble per tal d'utilitzar la grafia correcta. L'Ajuntament va obrir l'expedient pel setembre de l'any vinent, 1974.

* Que a Sant Llorenç hi havia:
278 carros
443 velomotors de menys de 50 c.c.
291 motocicletes de més de 50 c.c.
905 cotxes
43 camions
270 bicicles

ARA FA 10 ANYS

* Que Flor de Card va abandonar definitivament la multicopista com a medi d'impressió, passant a la fotocopiadora per a les pàgines interiors i a l'offset per a les portades.

* Que va néixer l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca, de la qual Flor de Card n'és una de les revistes fundadores.

* Que es va fer una reunió a l'escola per parlar de crear una Associació de Pares.

ARA FA 5 ANYS

* Que se feren les segones eleccions municipals, les quals donaren la batlia a Bartomeu Brunet en substitució d'Ignasi Humbert.

* Que s'exposaren públicament les Normes Subsidiàries.

ARA FA 1 ANY

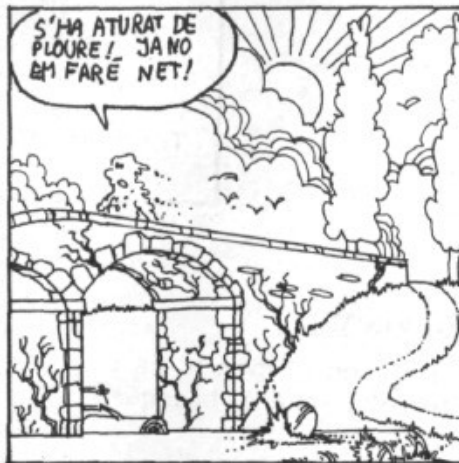
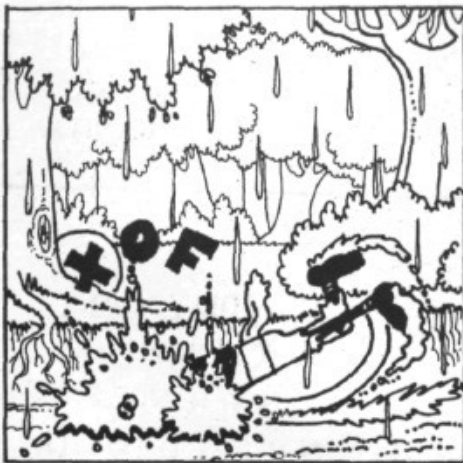
* Que es publicaren dos llibres: "Sant Llorenç, ahir", de Guillem Pont i "L'Associació de la Premsa Forana de Mallorca", coordinat per Josep Cortès.

* Que es va inaugurar la Unitat Sanitària de Son Carrió.

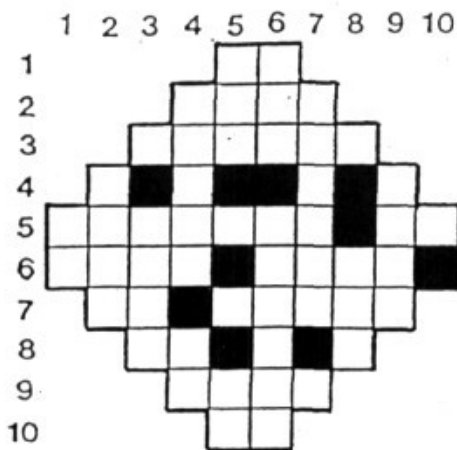
* Que l'Escola va guanyar el premi Baldiri Rexach, de normalització lingüística.

Josep Cortès

EN COLAU

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS.- 1.-Gos. 2.-Molt poc freqüent. 3.-Esquelets calcàris comuns de certs pòlips que viuen en colònies, d'un vermell més o menys viu, emprats en joieria. 4.-Símbol de l' oxigen. Símbol del sofre. Cinquanta. Vocal. 5.-Dit dels pollets que surten dels ous covats per una lloca. Cara del dau marcada amb un punt. 6.-En aquell lloc. El primer home. 7.-Crit de dolor. Sentència antiga. 8.-Acció de fer servir una cosa. Vocal. Nom de lletra. 9.-Part anterior del cap de l'home. 10.-Adjectiu possessiu.

VERTICALS.- Nota musical. 2.-Gorc. 3.-Símbol del carboni. Oliva. 4.-Cadascuna de les espirals o voltes d'una cosa enrotllada en espiral. Al rev. Símbol del cesi. 5.-Què té un preu elevat. Nom de lletra. És la primera lletra de l'abecedari. Símbol de l'americà. 6.-Altar. El qui dóna esp. el qui lliura una lletra de canvi. 7.-Picada, salsa d'all. Preposició. 8.-Símbol del sofre. Entre els turcs, el qui exerceix un comandament. 9.-Espai a recórrer per anar d'un indret a un altre. 10.-Consonant.

SOPA DE LLETRES

C A R A T D E Ç X C
 V I O L I F E O B O
 E I R S T L R J O D
 U T O R A A L N E A
 G X E L T U M A M I
 R N A D A T N B D M
 O I E S T A O L O E
 I O N A I P E T M R
 Z S A D A I S R A E
 S T E R E T A L P X
 L E S B S Z X R O C
 L K J I T R F G L W

Maria Galmés

Ca Ses Marilles

Maria del Roser Vidal
 Compram i venem mobles usats
 i objectes antics
 (Diumenges dematí, obert)

Carrer de la Mar, 24
 Telèfons 582165 i 580363

FELANITX

Si cercau bé dins aquest embolic de lletres hi trobareu els noms de deu instruments musicals.

ENDEVINALLA

Un arbre en el mon hi ha :
 no té rels, soca ni branques
 i ple de fulles està.
 El qui ho endevinarà
 sense haver de cabilar,
 enteniment no n'hi manca.

FUGA DE VOCALS

_ N _ T _ R _ N G _
 _ _ N T R N G _
 _ N P _ N _ T D _ Q _ T R _
 _ _ N B _ T _ F _ R R _

Solucions

<p>Una taringa i un taringó, un panet de quatre i un botifaró. ENDEVINALLA És un llibre.</p>	<p>C A R A R A C O R A L S L L O C A D A A L L A A I A D A G I U S O A C A R A M A</p>	<p>S O P A D E L L E T R E S V I O L I F E O B O E I T L J U O A N A G L U M A I R A T B M O E A V O N A I P R S T E R E T A L P X</p>
<p>FUGA DE VOCALS</p>	<p>MOTS ENCREUATS</p>	<p>SOPA DE LLETRES</p>

Nebot,
un dels
artífexs
d'aquesta
bona
classificació.

Sense conèixer el resultat de l'enfrontament amb el Portocristo, podem assegurar les moltes possibilitats que té el Cardassar de cara a fer-se amb una de les places de Tercera Divisió. Basta recordar que a la classificació final de la lliga aconseguí un digníssim tercer lloc, la qual cosa li va permetre, per primera vegada, concórrer a la lligueta d'ascens, i recordar també els resultats dels dos primers partits d'aquesta fase d'ascens: Cardassar 4 (2 Nebot i 2 Barceló), Ciutadella 1; Cardassar 1 (Nebot), Felanitx 1. Des d'aquí la nostra enhorabona al club que dirigeix en Xesc Umbert.

Jaume Galmés

VORA EL "BIERGARTEN"
I DAVANT LA DESAPAREGUDA
DISCOTECA "ODYSSEY TROPICAL"

CALA MILLOR

4 BARS A 4 PISOS
D'AMBIENT FUTURISTA
LA SUPER-DISCO
QUE TOT CALA MILLOR ESPERAVA!

AUTOESCOLA
CARDASSAR

major, 22

I ARA, A MÉS...

PIZZERIA

AMB UN AUTÈNTIC FORN DE LLENYA!

Carrer d'en Sureda, 1 * Tel. 570624
PORT DE MANACOR

NA FRANCISCA RIGO

En l'evolució de tota comunitat hi ha determinades persones que destaquen per la seva popularitat. Per una o altra raó, són conegudes per tothom.

Obviament, això no implica cap judici de valor. Són persones amb virtuts i defectes com tots els mortals, però que, per raons de feina, d'ésser o altres circumstàncies són més nomenades que la majoria dels habitants d'una comunitat.

Na Francisca Rigo tenia una feina ben singular en el Sant Llorenç d'ahir: era la telefonista de la vila.

Això, que avui sembla tan llunyà, implicava que qualsevol persona que volgués parlar per telèfon, tant si era amb una altra d'aquí mateix com si era de fora poble, primer havia d'escometre i sentir la veu de na Francisca. Ella feia les gestions pertinents i, si hi havia una mica de sort, podies parlar amb qui havies demanat. Pels qui no disposaven de telèfon particular (un temps solament en tenien els negocis de certa envergadura), a la vila es disposava d'un locutori -semblant a les casetes, aquestes que posen els dies d'eleccions- per poder parlar-escoltar en dies i ocasions assenyalades.

Tot aquest maneig de veus i aparells implicaven popularitat i informació, amb tot el

que això pogués implicar. La de telefonista és una altra de les professions engolides per l'automatisme i l'evolució.

De banda la recordança amigable, respectuosa i entranyable de na Francisca, m'interessa destacar els infants de la fotografia. La presència d'en Pep i en Sebastià, la satisfacció que provocava la presència dels nebots queda ben reflectida a la cara de na Francisca. I de la mateixa manera es reflecteix l'encant que tenia pels infants aquella avançada tècnica: rellotges, clavions, foradets... i la veu que passava per un fil, era al·lucinant.

Difícilment n'Alexander Graham Bell, aquell professor de fisiologia vocal a la universitat de Boston que, a l'any 1876 inventà el telèfon, es podia imaginar la fascinació que seria capaç de produir en els infants de l'altre cap de món.

Els cossos han envellit, els aparells s'han transformat, els rellotges, l'estampa envasada, els mobles són d'altre temps. És una imatge d'ahir.

(Fotografia de la "I Exposició de Fotografies Antigues")

Guillem Pont